

האם צריך לאמץ את השימוש בסקר אסטרטגי סביבתי לנושאים או למרחבים אחרים בישראל?

גיליון סתיו 2017 / כרך 8 (3)

נדיה צימרמן

המוקד למחקר יישומי למשאבי סביבה ימית, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה

אילן ניסים

ראש אגף סביבה במנהל אוצרות טבע, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים

דרור צוראל

מרכז מחקר וניטור ימי, היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, המשרד להגנת הסביבה

ניר אנגרט

מנהל אגף שטחים פתוחים, רשות הטבע והגנים

ציטוט

צימרמן נ, ניסים א, צוראל ד ואנגרט נ. 2017. האם צריך לאמץ את השימוש בסקר אסטרטגי סביבתי לנושאים או למרחבים אחרים בישראל? *אקולוגיה וסביבה* 8(3).
העתק

נדיה צימרמן – באיחוד האירופי מבוצע סקר אסטרטגי סביבתי גם עבור חיפושי נפט וגז ביבשה. רצוי להרחיב את הסקר הישראלי ליבשה. כיום, יזם המעוניין לחפש נפט או גז ביבשה, מבקש רישיון ומקבלו, ורק אם מתגלה כמות המצדיקה הפקה, מבצעים בדיקה מעמיקה. כמו כן, יש מקום להכין סקר אסטרטגי סביבתי באשר להקמת מתקני אנרגיה ותשתיות לאומיות. אי אפשר להסתפק בתסקירים סביבתיים ללא חשיבה אסטרטגית לאומית כאשר מדובר בהקמת מתקנים ביבשה לפיתוח משק הגז הטבעי (תמ"א 37).

בסקר אסטרטגי סביבתי המדינה נוטלת יוזמה לקביעת מדיניות-על, בעוד שבתחומים אחרים המדינה בודקת השפעות על הסביבה באופן נקודתי, למשל באמצעות תסקיר סביבתי, מבלי לקבוע מדיניות מנחה. גם אם לא מבצעים סקר אסטרטגי, חשוב לקבוע מדיניות שתאפשר למדינה, ולא ליזם, להיות היוזמת. המדינה צריכה לקבל החלטות על סמך מידע שלה ולא על סמך מידע שמעבירים לה יזמים.

אילן ניסים – הים שונה מהיבשה. ביבשה יש כלי תכנון אסטרטגיים מוכחים שמשמשים בהם הרבה מאוד שנים – תכניות מתאר ארציות, שמגובשות בתהליך הדומה לביצוע סקר אסטרטגי סביבתי. למעשה, זו אותה הגברת בשינוי אדרת.

דרור צוראל – לדעתי יש לבצע סקר אסטרטגי סביבתי לנושא של ייצור אנרגיה ביבשה. זה לא תחום ההתמחות שלי, אבל ככל הידוע לי, כיום בוחנים כל סוג אנרגיה בנפרד. כך, למשל, במקרה של ייצור חשמל באמצעות טורבינות רוח התמקדו בהשפעתן על ציפורים, אבל לא נבחנה השאלה העקרונית – האם ייצור אנרגיה מרוח עדיף על ייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים אחרים, למשל השמש?

עבור שימושים רבים אחרים בים אנו לא נדרשים לקבוע אסטרטגיה, מכיוון שאנו פועלים לפי האסטרטגיה שקבעו מוסדות האו"ם, שמתבטאת באמנות בין-לאומיות.

ניר אנגרט – אין בכלל ספק שהסקר האסטרטגי הסביבתי היה מצוין מבחינת אופן ניהולו, השילוב של אנשי מקצוע מהמעולים בארץ, ומבחינת התוצאות שלו. על כך הברכות והתודות למשרד האנרגיה ולאילן ניסים שעמד בראש התהליך. עם זאת, עלי להסתייג ולומר שסקר אסטרטגי סביבתי שיערך על-ידי אנשי מקצוע לא מתאימים או בשיטת ניהול אחרת, עלול להביא לתוצאות גרועות. לכן, גם אם הכלי מצוין, עלינו לשים לב לזיהוי האדם שמנהל את התהליך, לאופן הניהול ולהתאמת הנושא. רחוקה הדרך מלהגדיר כלי זה כמיטבי להגדרת אסטרטגיה גם בתחומים אחרים. זאת ועוד, יש כלי תכנון נוספים ומוכרים שיכולים להתאים טוב יותר, ולכן צריך לבחון בכל מקום מהו הכלי המתאים.